

AGENDA

Ședința Grupului de lucru inter-instituțional responsabil pentru realizarea acțiunii 6.3.2. p.2 din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016

Ședința nr. 1 27 martie 2014

Locul desfășurării: Sala mare, et. 2, Ministerul Justiției, str. 31 August 1989, nr. 82

Moderator: Dna. Vice-ministru Sabina CERBU, Președintele grupului de lucru

- *Premise pentru continuitatea Grupului de lucru. Scopuri, obiective, componență.*
- *Elaborarea planului de activitate a Grupului nou-creat, lista de priorități.*
Dna. Sabina CERBU, Vice-ministru al Justiției

Ministerul Justiției a decis relansarea activității Grupului de Lucru inter-instituțional responsabil pentru realizarea acțiunii 6.3.2. p.2 din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016. Până la moment am avut doar răspunsuri pozitive din partea instituțiilor și partenerilor. În urma discuțiilor avute cu dna Liliana Palihovici, am considerat necesar să extindem competența Grupului de Lucru, care să nu se concentreze doar asupra chestiunii legate de camerele de audiere. Din moment ce există premise, Ministerul Justiției și-a luat angajamentul să ofere o platformă de comunicare inter-instituțională, în vederea realizării Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției și a documentelor de politici. Prioritățile trebuie stabilite împreună. În scopul elaborării Ordinului Ministrului Justiției cu privire la reactualizarea componenței Grupului de Lucru, au fost remise invitații pentru delegarea membrilor și supleanților către toate instituțiile relevante. Mai mult decât atât, am considerat necesar invitarea și a reprezentanților altor instituții. În acest sens, pentru ședințe viitoare intenționăm să facem o agendă care să includă lucrul asupra propunerii legislative – regulamente, instrucțiuni, standarde de calitate, și să revizuim Rezoluția adoptată anterior. La finalul discuției trebuie să convenim asupra definitivării Ordinului, astfel încât MJ să elaboreze o agendă cu termene limite.

- *Revizuirea impactului rezoluției Grupului de lucru inter-instituțional creat prin Ordinul ministrului justiției nr. 215 din 22 mai 2013 cu privire la amenajarea spațiilor de audiere a copiilor. Prezentarea de către fiecare instituție a etapei de implementare a Rezoluției.*
Dra. Daniela VIDAICU, șefa cabinetului Ministrului Justiției

În cadrul acestui Grup de Lucru trebuie să încercăm să evaluăm împreună ce s-a întreprins până acum. Din partea Ministerului Justiției au fost transmise în Parlament propunerile de

modificare a Articolului 110¹ al Codului de Procedură Penală. În adresa instituțiilor publice a fost trimisă o scrisoare de identificare a unei clădiri. Până la moment clădirea nu a fost identificată. Noi ne-am propus să inițiem procesul de elaborare a cadrului normativ secundar referitor la funcționarea acestor camere de audiere.

Ecaterina BEREJAN (Secretariatul Permanent al Comitetului Național pentru Prevenirea Traficului de Ființe Umane) - la Călărași a fost deschisă o încăpăre pentru audierea minorilor care să fie utilizată inclusiv pentru raioanele adiacente – cameră regională. La deschidere a participat ambasador SUA și Procurorul General al Republicii Moldova. Pe parcursul anului am organizat împreună cu La Strada, INJ, OSCE 3 seminare pentru diferite grupuri mixte de specialiști. Pentru 2014 ne propunem să organizăm seminare pentru specialiștii din Soroca, Orhei și Leova ca să acoperim, până la finele anului specialiștii care să activeze în 6 camere. Aceste evenimente sunt desfășurate împreună cu Procuratura Generală, nemijlocit la nivel local – cu procurorul din raion, responsabil pe problemele drepturilor copiilor.

Iurie PEREVOZNIC (Procuratura Generală) - Procuratura Generală a amenajat și a pus în funcțiune încăperi pentru audierea minorilor în raioanele Ocnița, Soroca, Orhei, Leova, Anenii Noi și Călărași. În raionul Cahul au existat probleme de ordin tehnic, s-a întârziat procesul de achiziții publice, de aceea încăpărea nu a fost finalizată. În scurt timp se planifică darea în exploatare și a încăperii de la Cahul, echipamentul și mobilierul fiind deja procurate. În 2014, pentru încăperile amenajate au fost alocate 7 unități de transport și a fost elaborat un regulament de uz intern referitor la modalitatea de realizare și organizare a transportului participanților la audiere, transport utilizat exclusiv pentru transportarea copiilor, la necesitate au fost distribuite unități și procuraturilor adiacente. Concomitent se așteaptă adoptarea modificărilor la CPP și odată cu publicarea modificărilor intenționăm să elaborăm instrucțiuni. În ceea ce privește propunerile legate de activitatea noastră în continuare – trebuie elaborată o instrucțiune desfășurată a procesului de audiere a minorului martor/victimă și supusă discuției. De asemenea propunem să ajustăm cadrul normativ legat de asigurarea asistenței juridice copilului victimă. Am fost implicat în procesul de elaborare a unor acte necesare pentru realizarea proiectului NORLAM – deși mai există momente ce necesită implicarea altor specialiști decât a juriștilor pentru asigurarea funcționalității. În ceea ce privește procedurile legate de pregătirea intervievatorului, mai sunt momente care necesită clarificare.

Daniela SÂMBOTEANU (CNPAC) – pentru 2014, CNPAC a planificat împreună cu UNICEF instruirea procurorilor, ofițerilor de urmărire penală și a judecătorilor din 5 regiuni, există un mecanism intersectorial, un parteneriat cu INJ, însă acest Grup de Lucru este un forum bun pentru coordonarea unor astfel de activități pentru a utiliza cât mai eficient eforturile și banii. Vom contribui cu un cadru metodologic care să îmbunătățească capacitățile actorilor prin elaborarea unui Ghid metodologic care să detalieze instrucțiunea Procuraturii Generale, ceea ce ar evita dublările și suprapunerile. În acest sens, trebuie să discutăm toate instrumentele în cadrul acestui Grup de Lucru. Mai avem un parteneriat cu Estonia – vom efectua o vizită de lucru pentru studierea experienței Estoniei în colaborarea dintre organele de drept și organele de asistență socială la care sunt invitați reprezentanți ai Procuraturii Generale și procuraturilor regionale și ai Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Familiei. Ieri, în cadrul ședinței de Guvern s-a aprobat Avizul la modificările CPP 110¹, însă s-au făcut niște recomandări și condiționări. Acestea se referă la faptul că trebuie să fie clarificat statutul intervievatorului. Guvernul insistă asupra faptului ca această noțiune precum și instruirea și modul de acreditare al intervievatorului să fie clarificate. În procesul elaborării modificărilor nu găsisem soluții la acest subiect. Pentru activitatea de mai departe a acestui Grup de Lucru, propun să fie inclus și un membru al Institutului Național al Justiției pentru a coordona mai bine eforturile legate de instruire.

Tatiana BUIANINA (La Strada) – desfășurăm instruirea de o zi și jumătate cu privire la modul de efectuare a interviurilor. Cu toate acestea, nu tuturor participanților le reușește acest lucru. Am propus un curs opțional de activități practice axat strict pe abilități de audiere a victimelor. Ministerul Educației a aprobat un program de masterat de psihologie judiciară – în cadrul căruia unul dintre obiecte este victimologia care include practici de audiere. Peste câțiva ani vom avea specialiști deja pregătiți.

Frauke de KORT (UNICEF) – nu ne dorim ca victima să fie din nou victimizată prin audieri, de aceea trebuie să limităm numărul acestora și să stabilim o viziune sistemică. Trebuie să se asigure că proba obținută de la acest minor audiat să fie utilizată în instanță, pentru că în primul rând este vorba de realizarea justiției, adițional la suportul psihologic care trebuie oferit copiilor. De aceea este important modul în care instruiem specialiștii. Când vorbim despre această viziune trebuie să avem în vedere și conceptul centrat pe copii, dar trebuie să ne asigurăm că justiția este oferită copiilor.

Marit EVJEMO (NORLAM) – lucrăm în continuare asupra proiectului Centrului de Asistență pentru Copiii Victime și Martori ai Infrațiunilor. Ne bucurăm că mulți se interesează de acest domeniu, însă trebuie să ne coordonăm eforturile în continuare. Scopul de bază al acestor audieri este de a colecta și de a fixa probele, iar intervievatorul trebuie să aibă acces la materialele dosarului, astfel încât audierea să fie eficientă și să nu fie negativ afectată, de exemplu, de întrebări sugestive. Mai mult, examinarea medicală a minorului și examinarea de către un psiholog sunt proceduri de colectare și fixare a probelor. Consider că este important ca acest Grup de Lucru să se focalizeze asupra elaborării acelor instrucțiuni și ghiduri metodologice referitoare la procedura de audiere a minorilor.

Daniela VIDAICU (Ministerul Justiției) – Ministerul Justiției o să elaboreze o agendă, astfel încât la următoarea ședință să începem să lucrăm pe acțiunile pe care le-ați propus. De asemenea, vom elabora un plan de activități.

Gheorghe MALIC (Ministerul Afacerilor Interne) – conform Rezoluției, MAI a fost însărcinat de a amenaja 6 spații de audiere a minorilor. Au fost planificate cheltuieli bugetare, MAI a identificat 8 regiuni - Botanica, Ciocana, Centru, Ungheni, Edineț, Criuleni, Căușeni și Ceadâr-Lunga, reparația a fost făcută, a fost procurat mobilierul, și mijloacele tehnice, urmează să se asambleze tehnica și încăperile urmează să devină în scurt timp funcționale. Acestea o să îndeplinească 3 funcții - audierea copiilor victime martori conform Articolului 110¹ și alte tipuri de infrațiuni, audierea minorilor arestați ca bănuți de comiterea infrațiunilor și pentru prezentarea spre recunoaștere.

Elena COROLEVSCHI (Departamentul de Administrare Judecătorească a Ministerului Justiției) – potrivit Rezoluției, s-a stopat amenajarea încăperilor în instanțele de judecată, în acel moment erau deja în proces de amenajare încăperi din 5 instanțe de judecată. În consecință, acestea au stopat lucrările. Aceste mijloace trebuiau reutilizate pentru procurarea echipamentelor audio-video de vizualizare a probelor.

Daniela VIDAICU (Ministerul Justiției) – până la ședința următoare reprezentanții tuturor instituțiilor prezente sunt rugați să ofere comentarii asupra proiectului Ordinului cu privire la actualizarea componenței Grupului de Lucru.

- **Prezentarea concluziilor preliminare ale Studiului cu privire la evaluarea cadrului normativ și a practicilor în domeniul justiției pentru copii în Republica Moldova.**

Dna. Stella COTORCEA, UNICEF Moldova

Dl. Sergiu RUSANOVSKI, consultant național

Sergiu RUSANOVSKI – obiectivul studiului a constituit analiza cadrului normativ, a practicilor în domeniu și înaintarea unor recomandări inițial mai generale, după care la nivel de act normativ. Metodologia – analiza cadrului juridic, a standardelor internaționale, au fost efectuate câteva interviuri cu reprezentanți ai profesiilor juridice și câțiva reprezentanți ai ONG-urilor.

Constatări – recomandări:

- termenul de detenție a minorilor – reglementat doar pentru faza urmăririi penale nu și pentru examinarea cauzei, maxim 6 luni până la pronunțarea sentinței, se propune modificarea CPP, elaborarea unui mecanism de monitorizare a persoanei în detenție;
- asistența juridică și calitatea acesteia. Mecanismul de acordare a asistenței juridice garantate de stat este clar, însă avocatura privată nu are standarde de activitate elaborate, există doar ghiduri și recomandări;
- pregătirea inițială și continuă pentru toți actorii implicați în domeniu justiției juvenile;
- asistența psihopedagogică, insuficiența specialiștilor, modificarea CPP – care ar fi statutul pedagogului și psihologului. Necesitatea îmbunătățirii comunicării și cooperării dintre procuratură și serviciilor de asistență psihopedagogică. Nu în toate raioanele există servicii de asistență psihopedagogică. Curriculumul trebuie ajustat și trebuie introdus un nou modul;
- camerele de audiere a minorilor – s-a vorbit;
- copiii în detenție – Departamentul Instituțiilor Penitenciare și Ministerul Educației au alocat doar 16 ore de studiu pentru minorii din arest preventiv și 21 de ore pentru minorii din detenție. Necesitățile specifice nu sunt luate în considerație. Sunt puțini învățători, puține discipline, nu se ia în considerație specificul copiilor;
- izolarea disciplinară a minorilor (încarcerare) – contravine practicii internaționale. Legiuitorul spune că a făcut modificări în legislație. S-a modificat denumirea, s-au micșorat numărul de zile, însă în esență izolarea se practică. Se solicită excluderea acestei sancțiuni din legislație și introducerea măsurii disciplinare cu caracter educativ. Actele de tortură – fenomenul s-a diminuat – datele statistice oficiale demonstrează că mai este un subiect actual, cel mai frecvent în incinta inspectoratelor de poliție și nu numai. Sunt necesare modificări la aspectele procedurale;
- asistența juridică pentru copii – la moment poate fi reprezentat doar de un singur avocat, însă dacă minorul este bănuțit, învinut, inculpat și dacă este supus actelor de tortură nu mai poate beneficia de asistență adițională;
- instruirea/abilitarea profesioniștilor – polițiștilor, procurorilor, etc.;
- consolidarea mecanismului de depunere a plângerilor și examinarea lor - în legislație există doar garanții inițiale. DIP colectează date per sistem și nu există date dezagregate pe copii;
- încurajarea practicilor de de-judiciarizare și a alternativelor la detenție – împăcarea nu este întotdeauna eficientă, minorul ajunge să recidiveze;
- referatele prezentențiale sunt importante – nu s-a putut face dezagregare a datelor pe minori. Nu sunt solicitate în toate cazurile;
- protecție sporită pentru copiii sub vârsta minimă a răspunderii penale. Noțiunea de copil în dificultate nu este definită. Legislația nu face mențiuni exprese referitoare la acești copii grupuri-țintă. Este necesară stabilirea parteneriatelor la nivel local între școală, asistența socială, poliție, ONG-uri pentru identificarea cazurilor, asistența și monitorizarea lor;
- eficientizarea mecanismelor de protecție a copiilor victime și martorilor – completarea Legii cu privire la protecția martorilor. CPP face referință la lege, în art. 110 și nu 110¹. Este necesară înscrierea unor prevederi cu privire la atribuirea

- procurorului a unor anumite atribuții de aplicare a măsurilor de protecție a martorilor. Se practică audieri multiple, fără plafon minim sau maxim;
- prioritizarea accesului la justiție pentru copiii vulnerabili – elaborarea unui document la nivel de Guvern dedicat copiilor;
 - diversificarea și consolidarea serviciilor de prevenire și reabilitare/reintegrare – nu există destule centre de plasament, servicii de consiliere psihologică, inspectorii siguranță minori nu au elaborate metodologii de lucru cu acești copii, acum există doar un singur inspector siguranță minori la nivel raional. Asistenții sociali comunitari nu reușesc și nu au capacitatea să interacționeze cu copiii delincvenți, este necesară o funcție de psiholog;
 - consolidarea serviciului de probațiune, este necesară elaborarea unui document strategic, consilierii de probațiune nu sunt întotdeauna pregătiți să ofere servicii minorilor. Instituționalizarea funcției de psiholog în birourile de probațiune;
 - dezvoltarea mecanismului de colectare și prelucrare a datelor statistice, nu există un set de indicatori pentru colectarea și prelucrarea datelor în privința copiilor în contact cu legea.

- ***Discuții, concluzii și recomandări.***

Daniela VIDAICU (Ministerul Justiției) – Ministerul Justiției urmează să întocmească o agendă pentru ședința următoare. Toți cei prezenți sunt rugați să vină cu sugestii și propuneri, inclusiv pentru planul de activitate.